

Lőrincz Sándor

Goszthony Mária kincses hagyatéka



Repkénnyel dúsan benőtt, ódon kúria hívja fel magára a figyelmet Bárdibükkben. Goszthony Mária festő- és keramikumművész élt és alkotott itt egykoron. A buja növényzet elvarázsolt birodalmat sejtet, az érő fügefafa mediterrán emlékeket idéz Olaszországból, ahol fiatalabb korában többször megfordult a ház úrnője. Az itáliai és a magyar táj, a reneszánsz motívumkincs gyakran megjelent képein, mint ahogy portrékkal, állat- és növényfigurákkal, szentekkel és puttókkal is szívesen díszítette kerámiáit. Úgy rendelkezett, hogy házat és műtermét halála után is használják a művészek, így az épület 1984-ben a magyar államra szállt, s az üvegművészek „Mekkája” lett. Egy-egy nemzetközi szimpózium idején élő „glassikusok” látogatnak ide, hogy az udvaron lévő hutákból kikerülő, tetszetős használati és dísz tárgyakkal igazolják: a rideg-hideg üveg hangulatvarázsló; képes melegséget csenni a lakásbelsőbe. A kilencvenhat évesen elhunyt alkotó szellemi örökségét a nevével fémjelzett Nemzetközi Üveg Alkotótelep és Szimpozion Alapítvány őrzi és ápolja.

Goszthony Mária 1893-ban egy neves fővárosi ügyvéd leányaként született, s mivel a családnak birtokai voltak Somogyban, a nyarakat Bárdibükkben töltötték. Kastélyukban gyakran randevúztak a testvérműzsák, a különféle koncerteken és dalesteken – a Kerpely-Waldbauer vonósnégyes, Dohnányi Ernő és Hubay Jenő is fellépett náluk – egyházi és világi méltóságok tapsoltak, miközben nemcsak a

helyi és az országos politikáról esett sok szó, hanem az irodalmi, művészeti áramlatokról is. A nyitott szellemű értelmiségi szülők nyilvános iskolába soha nem járatták leányukat; a tehetséges tanítványt – aki már kilencévesen lerajzolta nevelőnőjét – magántanítók, nyelvtanárok készítették fel a vizsgákra. Az érettségi után édesanyjával Firenzébe, Milánóba, Párizsba, Münchenbe indult, hogy rácsodálkozzon a nagyvilágra; 1912-ben Münchenben kezdett festészeti tanulmányokat. Művészi karrierje azonban csak később bontakozhatott ki, az álmokat megmételtyezte az I. világháború, melynek idején ápolónőnek jelentkezett, s maradandó élményt jelentett számára a hadikórházban töltött időszak.



„Éjjeli inspekción alatt sokan haltak meg, és azokat a pillanatok nem lehet elfelejteni, mikor búcsúztak, és kis porcelán Szűz Máriájukat nyújtották felém. Aki nem volt haldoklók mellett soha életében, az a lét mélységeit nem ismerhette meg, és Isten közelségét nem érezhette át” – olvashatjuk élete utolsó szakaszában papírra vetett memoárjában.

Szociális érzékenysége mellett kora haladó társadalmi és művészeti mozgalmak is felkeltették érdeklődését. Kedvelte Balázs Bélát, a Vasárnapi Kör előadásait, és szívesen csatlakozott a csoportosuláshoz. A beszélgetésekből szabadegyetem lett; olyan személyiségek találkozóhelye, mint Fülep Lajos, Lukács György, Gyömrői Edit, Hauser Arnold vagy Lesznai Anna. Az 1917-ben megalakult Képzőművészeti Szabadiskola is magához szippantotta; e „modern iskolában”, ahogy ő nevezte, Rippl-Rónai József és Kernstock Károly is tanított, később pedig Egry József segédtanárkodott a fiatal növendékek között. Mindennek örült, amit mestereitől ellesett, de legkiváltképp annak, hogy 1920-ban ismét kijutott az Örök Városba. Tanult rézkarcot az akadémián, és ámulattal szemlélte a naivabb, de számára őszintébbnek tűnő vallásos művészetet. Perugia, Assisi következett, ahol megbabonázták a szakrális művek, és maga is sok képet festett. A Szent Ferenc-i lelkület olyannyira magával ragadta, hogy 1923-ban az assisi szent halálának hétszázadik évfordulójára kápolnát építtetett

nagyanyja kiskastélyának kertjében, Bárdibükben, s hogy méltó módon borítsa a falakat, újra Firenzébe indult freskófestészetet tanulni. A Szent Damján templom keresztjének másolata lett a kápolna oltárképe, számos szent társaságában.

Újra visszatért Rómába, 1928 és 1931 között elvégezte az olasz Képzőművészeti Akadémiát. Akvarelleket készített, szárnyas oltárokat, keresztutat festett, s az „olasz primitívek” modorában freskók is őrzik keze nyomát Assisiben, Rómában és Varesében.

A'40-es, '50-es évektől inkább a kerámiák keltették fel az érdeklődését, s az olasz reneszánsz motívumkincs gyakran jelent meg sajátos szín- és formavilágú tárgyain. A klasszikus, itáliai eredetű habán stílust a magyar fazekas hagyományokkal és modern elemekkel ötvözte, így hozott új szintet a somogyi kézművességbe.

1989-ben hunyt el, hamvait a bárdibükki kápolna őrzi, amelyben gyakran gyújtanak mécseseket a művésznő emlékére.”



(Szövegforrás: in: ÚJ Ember 2013/11/10 és <https://ujember.hu/goszthony-maria-kincs-es-hagyateka/>)